

Resim Heykel Müzeleri Derneği ve müze

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Resim Heykel Müzeleri Derneği 20. yılına ulaştı. Dernek yirmi yıldır 'Günümüz Sanatçıları' yarışmasını yapıyor. Ayrıca, bu dernek, amatörler için, çocuklar için kurslar düzenlemiştir. Dernek Başkanı Leyla Belli'nin bu uzun soluklu ve

onurlu çabası her türlü kutlamanın ve hayranlık duygusunun ötesindedir.

Dernek, geçtiğimiz pazartesi bir panel düzenledi. Nazan Ölçer, Ali Artun ve benim katıldığım bu toplantıda müze ve çağdaş müze kavramı tartışıldı. Öteden beri üstünde durulan bu konu şu sıralar iyice gündemde. Ankara'da da, İstanbul'da da çeşitli örgütlenmeler, hem de birbirinden kopuk biçimde, yeni müzeler oluşturmaya çalışıyor.

Bu, dikkatli olmayı gerektiren bir durum. İki nedenden ötürü. Her şeyden önce 'çağdaş müze' ve 'çağdaş sanatlar müzesi' kavramları konusunda yeterince düşünmüş değiliz. Görsel sanatlar alanında hizmet veren, biri Ankara'da öteki İstanbul'da, iki müze

var. Ankara'daki müze her şeye rağmen iyi kötü 'işliyor'. Ama hepsi o kadar. İstanbul'dakine müze bile denemez. Yılın büyük bir bölümünde kapalıdır. Sergilenme düzeni anlamsızdır. Yapıtlar kötü koşullardan ötürü yok olmaktadır. Gerçi mevcut durumun korkunçluğunu ve anlamsızlığını açıklamaya yetmez, ama bu durumun 'müzeoloji' konusundaki yetersizlikten kaynaklandığı açıktır. Müze, herhangi bir devlet dairesi gibi işletilmektedir.

Oysa, müze, tek başına bir kavram değildir. Onu bellek, kimlik, aidiyet, ideoloji gibi kavramlardan ayrı düşünmek olanaksızdır. Sanat tarihinin bu bağlamlarda yeniden yazıldığı şu dönemde elbette müze de anlam, kapsam ve içerik olarak dönüşüm geçirecektir. Günümüzde müzelerin özellikle etkilendiği bir başka olgu da mekândır. Müze mimarisi bugün müzenin içeriğini belirliyor. Çünkü, mimarinin kendisi de yukarıda değindiğim olgularla iç içe geçmiştir ve onlara yanıt üretme çabasıdadır. 'Temsil' kavramı ise bütün bunların kaynağındaki dürtüdür. Müzedeki yapıt nötr değildir. Bir tarihsel, kimliksel temsildir. Onun algılanışındaki ve ona dönük ideolojik yaklaşım müzenin niteliğini de belirler. Bu anlamda Türkiye'de müzelerin hayatın dışında

kalmaması bir rastlantı sayılmamalıdır. Çünkü, Türkiye'de belleksizlik bilinçli bir seçimdir ve Türkiye ancak tek bir ideolojik tavra meydan vermektedir. Müzesizlik de bu süreci beslemesi ve pekiştirmesi için sürdürülen bir durumdur. Bu çerçeveye yanıt üretmeyen yeni müze arayışları anlam taşımayacaktır.

İkinci husus, 'çağdaş sanat' kavramının kendisidir. Henüz modern sanatla aynı şey diye gördüğümüz bu alandaki birikimimiz bir müze oluşturmaya yeter mi sorusu karşısında ben kuşkuluyum. Bununla birlikte, arşiv niteliğinde olsa da yapıtların çok iyi korunduğu ve sunulduğu bir mekâna ihtiyacımız var. Aksi takdirde, bugün olduğu gibi gelecekte de, her sanatçı tarihini kendisiyle başlatacaktır. Bu da sanatsal üretimimizin de, tıpkı öteki alanlarda olduğu gibi, bir 'bilinçsiz modernizmden' kopamaması demektir. O nedenle her müze tartışması müzecilik ötesinde bir ideoloji tartışması olarak ele alınmalıdır. Ama bu, müzeoloji gelişmelerine kapalı kalmak anlamına gelmemelidir. Yoksa iki müzenin kalanı da elden gidecektir.

P.S. 'Political correctness' kavramı pazartesi günkü yazımda 'politically correctness' olarak çıkmıştır. Kadim dostum Soli Özel'e uyarısı için teşekkür ederim.